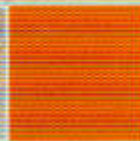

خبرنامه مرکز مطالعات فرهنگی شهر تهران

ویژه نامه نخستین همایش انسان شناسی فرهنگی و اخلاق شهروندی

شماره دوم، بهمن ماه ۱۳۸۵

**نخستین همایش
انسان شناسی فرهنگی
و اخلاق شهروندی**

کتابخانه مجلس شورای اسلامی
ماده ۲۴ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران

وینده

پیش

انسان‌شناسی فرهنگی

و

اخلاق شهری و

بررسی راهبردهای توسعه اجتماعی در

شهرها با تأکید بر ایران

محسن نوغانی*

احمد رضا اصغرپور ماسوله**

مزایا و معایبی است. البته در عمل سیاست‌گذاری‌ها می‌توانند ترکیبی از چند راهبرد باشند.

کلید واژگان: سیاست اجتماعی، شهروندی، راهبردهای توسعه اجتماعی، مشارکت اجتماعی، برنامه‌ریزی اجتماعی

بیش‌های دینی مبنای اخلاق شهروندی

نرگس سجادیه*

پیچیدگی‌های زندگی انسان امروز، عرصه‌های جدیدی را در برابر وی گشوده که نیازمند ظهور گونه‌های جدیدی از اخلاق و فرهنگ هستند. از جمله این عرصه‌ها، موضوع شهروندی است. مفهومی جدید که با ساختار پیچیده شهر به نفع ظهور رسیده و سازمان تازه‌ای در اخلاق و فرهنگ را طلب می‌کند. پژوهش حاضر با مراجعه به متون اسلامی بیش‌هایی را استنباط می‌نماید که راههای تازه‌ای را در عرصه شهروندی روشن می‌کنند. پنج بیش اساسی مطرح در متون اسلامی که می‌توانند به عنوان مبنای اخلاق شهروندی بکار روند، عبارتند از: فطرت، کرامت، حریت، عقلانیت و عدالت. همچنین دو اصل دینی حاکم بر روابط اجتماعی که اخلاق فرهنگی را عنا می‌بخشند عبارتند از: تقوا و قرار دادن نفس انسانی به عنوان معیار روابط اجتماعی. فطرت، کرامت و حریت، سه ویژگی مبنایی آدمیان هستند که در هر جامعه‌ای جاری‌اند و می‌توانند اخلاق شهروندی را تنظیم نمایند. فطرت انسانی که اشاره به معرفت و میلی ربوبی دارد، زمینه مشترکی را فراهم می‌آورد که شهروندان می‌توانند در آن به تعامل تکاملی پردازند؛ کرامت انسانی نیز که

زمینه‌های اجتماعی گوناگون زمینه‌ساز قرار گرفتن مسأله شهروندی در محور مطالعات سیاست‌گذاری اجتماعی امروزی بوده‌اند. مهمترین این عوامل عبارتند از: ۱. احساس نیاز مسئولان و سیاست‌گذاران به مشارکت شهروندان در امور، به خاطر افزایش روزافزون هزینه‌های خدمات‌دهی و کمبود منابع مالی و انسانی. ۲. توجه به بوجود آوردن فضایی انسانی‌تر در شهر برای زندگی به گونه‌ای که شهروندان بتوانند بیش از پیش در آن بر زندگی خود مؤثر باشند و خلاقیت‌های خود را ابراز کنند. گرچه بیش از چند دهه از عمر سیاست‌های اجتماعی مدون در این جهت نمی‌گذرد، اما اقبال عمومی به این زمینه موجب شده است که راهبردهای گوناگونی در این زمینه ارائه شود. این راهبردها اغلب به محک بررسی‌های پژوهشی گذارده شده و برخی بیش از دیگران مقبولیت یافته‌اند. این راهبردها را می‌توان از هم متمایز کرد: دسته اول راهبردهایی است که در پی کسب مشارکت شهروندان به شکلی منفعل و در جهت خواسته‌های سیاست‌گذاران‌اند و دسته دوم راهبردهایی هستند که تمرکز آنها بر فعال‌سازی شهروندان و استفاده سیاست‌گذاران از نظرات و توانایی‌های آنان است. این دسته‌بندی‌ها می‌تواند با توجه به شیوه اجراء و ملزومات اجرایی هم ارائه داد. هر کدام از این راهبردهای دارای

* استادیار جامعه‌شناسی دانشگاه فردوسی مشهد

** دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی دانشگاه فردوسی مشهد

* دانشجوی دکتری فلسفه تعلیم و تربیت دانشگاه تهران

